رهنما

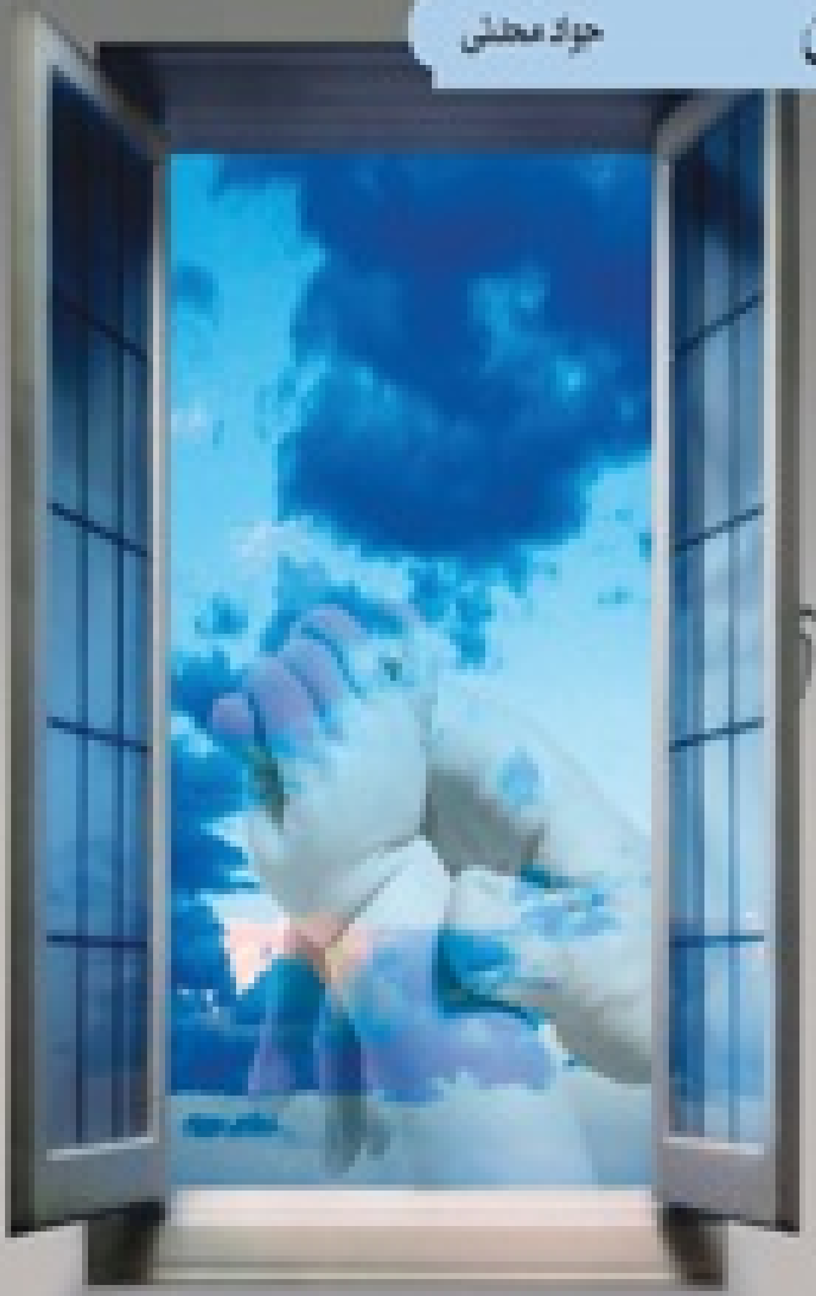
آستان قدس رضوی

۶۴

رضوی

تربیت دینی فرزندان

جواد محدثی

بسم الله الرحمن الرحیم

رهنما ٦٤ (تربیت دینی فرزندان)

نویسنده:

جواد محدثی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

رهنما ۶۴ (تربیت دینی فرزندان)

مشخصات کتاب

سرشناسه : محدثی، جواد، ۱۳۳۱ -

عنوان و نام پدیدآور : تربیت دینی فرزندان/ نویسنده جواد محدثی؛ به سفارش آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

مشخصات نشر : مشهد: انتشارات قدس رضوی،۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۶۰ص.؛۱۱×۱۷س م.

فروست : رهنما؛۶۴.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۴۳-۴۸-۲

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه .

موضوع : تربیت خانوادگی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شناسه افزوده : موسسه انتشاراتی قدس رضوی

رده بندی کنگره : BP۲۵۳/۴/م۳ت۲۴ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۶۴۴

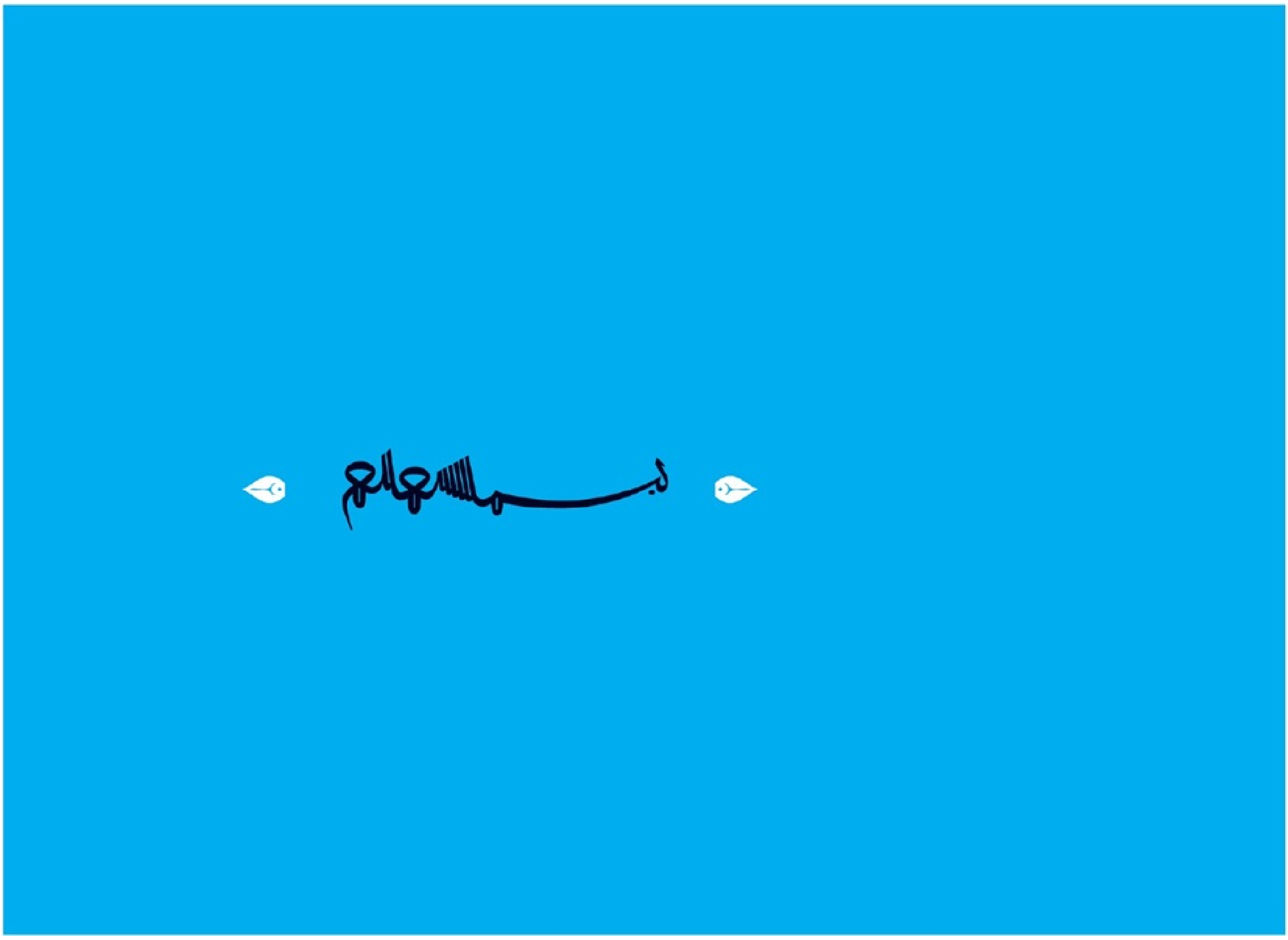
شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۲۸۵۶۱

تربیت دینی فرزندان

ص:۱

اشاره

تصویر

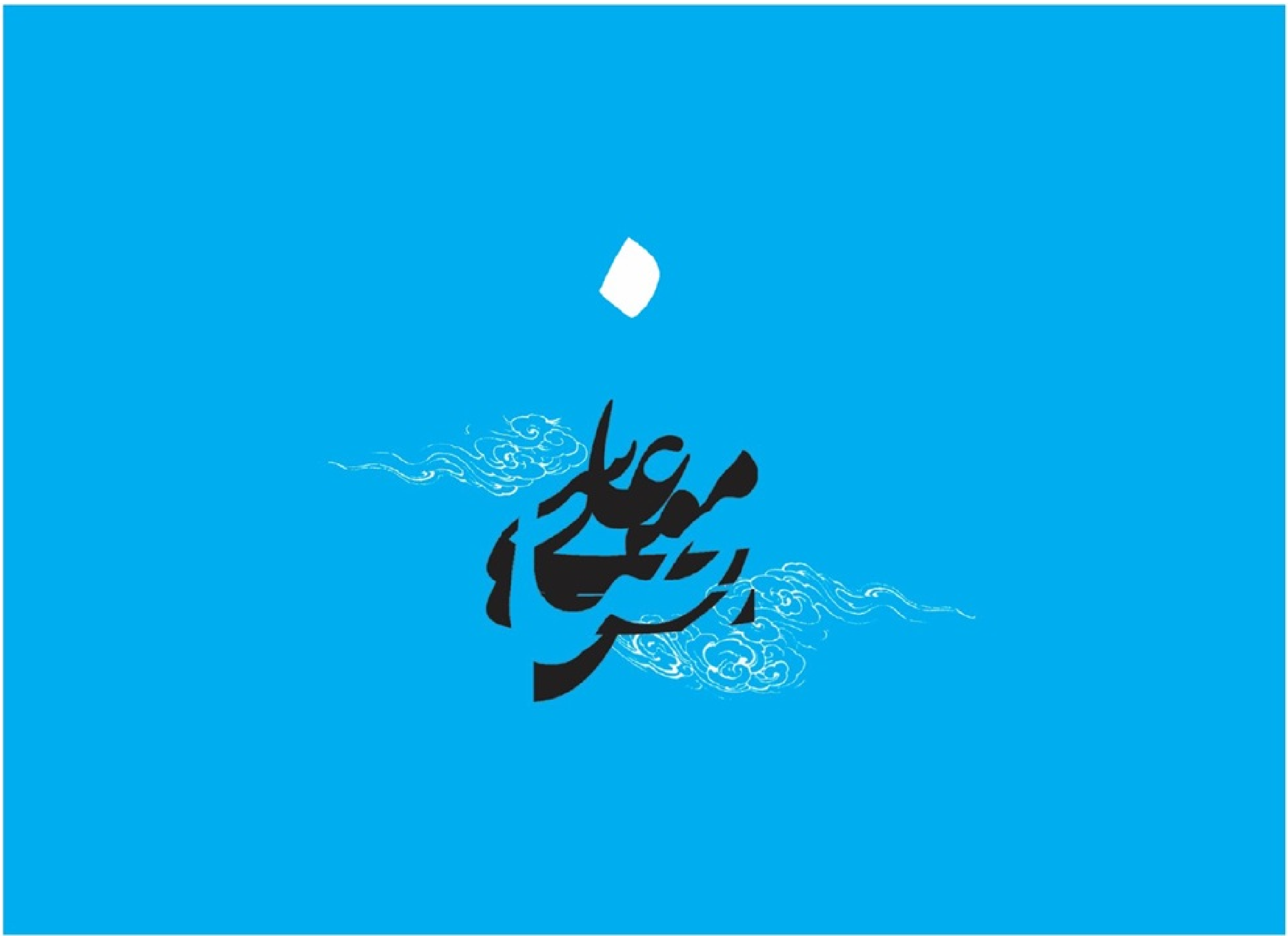
ص:۲

تصویر

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیشِ رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **رهنما** گامی است در این مسیر.
همگامِ ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

تصویر

ص:۴۰

پرسش ها

تربیت دینی بزرگان

پاسخ پرسش های زیر را می توانید در این نوشته بیابید:

؟ معجزهٔ محبت را چرا و چگونه در رفتار خود با فرزند، به کار بگیریم؟

؟ رهنمودهای اسلام درباب خطاب شایسته و نام نیک و پاسخ به سلام و... چیست؟

؟ جوان ما، در بُعد عملی، چگونه از الگوهای بیرونی تأثیر می پذیرد؟

؟ چه کنیم که الگوهای رفتاری فرزند، پدر و مادر خود او باشند؟

؟ چند نمونهٔ عملی و کاربردی برای الگودهی اولیا به جوان ذکر کنید.

؟ شیفتگی جوانان به اهل بیت چگونه حاصل می شود؟

تصویر

ص:۶

سرآغاز

تربیت دینی فرزندان، دغدغهٔ اصلی و مهم خانواده های مسلمان و پدران و مادران مکتبی است.

این، تنها معلّمان و مربّیان نیستند که وظیفه دارند نوجوانان و کودکان شما را با شخصیت و دین دار و پاک بار آورند و استعدادهای فکری و هنری و اجتماعی آنان را بارور سازند؛ بلکه خود والدین هم در ایجاد روحیهٔ خودباوری و خداباوری و اعتمادبه نفس و تقوا و عفاف و صدق و نوع دوستی و ایثار، مسئول اند.

باید «بذر باور» را در «زمین بارور» افشاند؛

باید «نهال ایمان» را در «بوستان جان» کاشت؛

و... این کار خود شما نیز هست.

تا شاهد شکفتن شکوفهٔ صداقت و خلوص و خدمت، بر شاخسار وجود فرزندانتان باشید.

فرصت ها گذران است: هم برای بچه ها و هم برای اولیا و مربّیان. تا چشم بر هم زنیم، کودک

دیروز، نوجوان امروز می شود و نوجوان دیروز، به جوان برومند امروز تبدیل می شود... در این فاصله، ما برای آنان چه کرده ایم و کدام علم و ادب و تربیت و اخلاق را به «میراث» گذاشته ایم؟

کیفیت رفتار و برخورد شما با فرزندانتان، هر چه صاف تر و صمیمی تر و دلسوزانه تر باشد، موجب جلب اعتماد آنان می شود و توفیق تأثیرگذاری در فکر و روانشان افزوده می شود.

عمرها، فرصتِ «کاشتن» و «برداشتن» است.

آینده سازان نیز از رهگذر همین برنامه ها و مراقبت ها و تربیت ها به رشد و کمال می رسند.

اگر به «آبروی خویش» و «آیندۀ فرزندان» علاقه مندیم، مسئلۀ تربیت دینی آنان را نباید شوخی و ساده بگیریم.

وگرنه... مسئولیم!

آنچه می خوانید، نکاتی در تربیت دینی فرزندان، براساس رهنمودهای پیشوایان معصوم علیهم السلام است.

باشد که گامی در مسیر پدیدآوردن نسلی مؤمن، به کار و به شمار آید.

ص:۸

بهره گیری از نیروی محبت

نقش «محبت» را نمی توان نادیده گرفت.

عشق و علاقه، هم قوام بخش زنـدگی است، هم جهت دهنـدهٔ تلاش ها و هم ایجادکننـدهٔ انگیزه و رغبت. هم دربزرگ سالان چنین است، هم در جوانان و کودکان.

ازاین رو، در تربیت دینی کودکـان می توان با معرفی الگوهای شایسـته، هم حسّ قهرمان دوستی و الگوگرایی آنان را تأمین کرد و هم به طور غیرمستقیم آنان را در مسیر ارزش های اخلاقی و کمالات انسانی قرار داد.

یکی از این مجموعه الگوها و قهرمان ها اهل بیت اند. خاندان پاک پیامبر چرا نباید به صورت الگو و نمونه در جهات علمی، اخلاقی، سیاسی، عاطفی، جهاد، صبر، ایثار و نوع دوستی، برای بچه های ما مطرح باشند؟ مگر از قهرمان های دیگر چه کم دارند؟

ص:۹

ایجاد محبّت

حضرت رسول صلی الله علیه واله در کلامی توصیه فرموده اند که فرزندانتان را با محبّت من و محبت خاندان من و با عشق به قرآن، تربیت و ادب کنید: «اَدبّوا أولادَکم عَلی حُبّی و حُبّ اهلِ بیتی وَ القرآنِ.»(۱) در عمل به این سفارش نبوی چه کرده ایم؟ راه و روش آن چیست؟ چگونه می توان فرزندانی تربیت کرد که دوستدار خاندان رسالت و شیفتهٔ اهل بیت باشند و از این دلدادگی و علاقه، در بهسازی اخلاقی و رفتاری خویش سود ببرند؟(۲)

باز هم حدیثی زیبا، این بار از امام صادق علیه السلام : «رحمت خدا بر کسی که ما را در نظر مردم محبوب گرداند؛ نه آن که منفور سازد.» «رَحِم اللّهُ عَبدا حَبَّبَنا إلَی النّاس وَ لَمْ یبَغِّضُنا إلیهم.»(۳)

ص:۱۰

۱- . احقاق الحق، ج۱۸، ص۴۹۸.

۲- . در این زمینه به کتاب عشق برتر از نویسنده مراجعه کنید.

۳- . بحارالانوار، ج۷۵، ص۳۴۸.

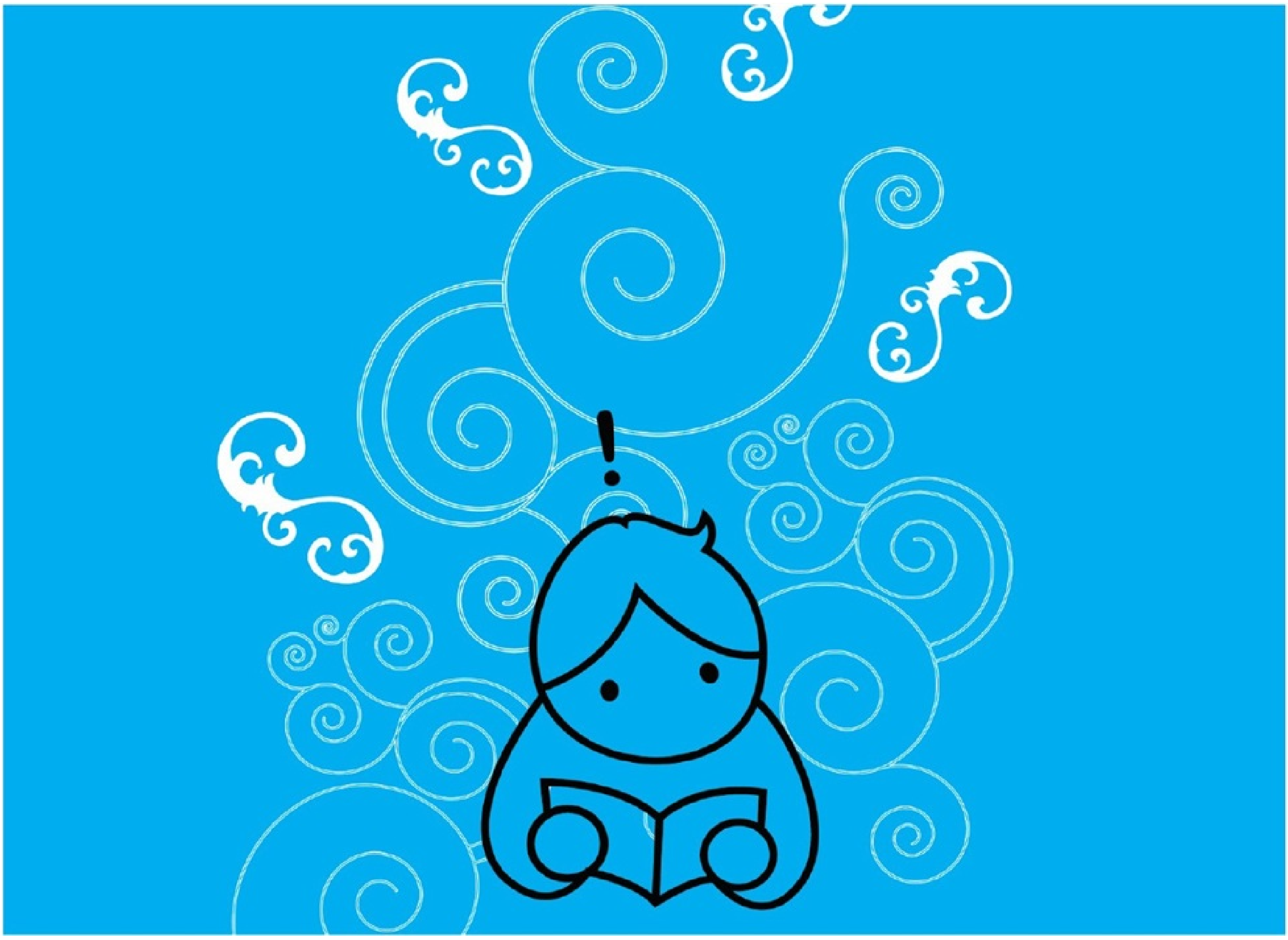
نقل کرده اند که هرکس با پیامبر خدا صلی الله علیه واله از روی معرفت و شناخت، نشست و برخاست می کرد، محبت وی در دلش می افتاد. این، نشان دهندهٔ تأثیر معرفت در پیدایش محبت است. محبت، گاهی از مرحلهٔ سطحی و ساده شروع می شود و به تدریج، عمیق تر و جدّی تر و ریشه دارتر و آگاهانه تر می شود.

پس، باید اهل بیت علیهم السلام را به کودکان شناساند.

گرچه نظام آموزشی و مدرسه و معلم و صداوسیما و مطبوعات و... این وظیفه را دارند، پدر و مادر هم بدون وظیفه نیستند. البته که شرط این توانایی بر شناساندن، شناختن است و هرچه والدین، شناخت بیشتری از اولیای الهی و خاندان عصمت داشته باشند، بهتر می توانند آن معرفت را منتقل سازند.

ص:۱۱

تصویر

ص:۱۲

نقش داستان

کودکان شیفتهٔ قصه و حکایت اند. آنان از داستان الگو می گیرند و مهر و محبت قهرمان های قصه ها بر دلشان می نشیند و رابطهٔ عاطفی و اثرپذیری از آن پیدا می کنند. چرا در قصه گویی برای بچه ها، از داستان های پیامبران و امامان و اصحاب پیامبر و امام زادگان و چهره های بارز و شاخص دینی استفاده نکنیم؟

پس، حکایت و داستان از زندگی اهل بیت علیهم السلام هم می تواند یک راه باشد.

زیارت

اغلب چنین است که «دیدار» به «دوستی» می انجامد؛ یعنی «زیارت» محبت می آورد.

ازاین رو، بردن کودکان به زیارتگاه ها، هم زمینهٔ آشنایی را فراهم می آورد، هم محبت آور است و هم حسّ روحانی و معنوی خاصّی به آنان منتقل می کند. برای بیشترِ کودکان، زیارت

ص:۱۳

مشهد یا مرقد حضرت امام، خاطره انگیز است.

پس، از راه زیارت رفتن، زیارت بردن، انس با حرم های مطهر و تشرف به آستان بوسی اهل بیت عصمت علیهم السلام می توان بین کودکان و آن الگوهای کمال و فضیلت، رابطهٔ قلبی و عشق و ارادت برقرار کرد. تأثیر درازمدت این گونه «سفرهای زیارتی» بسیار است؛ بخصوص اگر با برنامه ریزی و توجیه و هدایت و آموزش همراه باشد.

ازاین رو، باید چشم فرزندانمان بارها و بارها به صحن و سرا و حرم و مرقد اهل بیت علیهم السلام بخورد. خاضعانه وارد حرم ها شوند، نماز و زیارت نامه بخوانند، حالت روحانی زائران را ببینند، عشق ها و علاقه های زوّارِ دیگر را با چشم تماشا کنند.

این ها سبب روییدنِ نهال محبت اهل بیت علیهم السلام در دل ها می شود و این محبّت، نقش خود را در اصلاح اخلاق ایفا خواهد کرد.

هر کس دوست دارد در کانون توجّه قرار گیرد، نزد دیگران محبوبیت و مقبولیت داشته

باشد و او را فردی شایستهٔ احترام و تکریم بشمارند. این خصلت و روحیه، نزد جوانان بیشتر است؛ چراکه در این دوران، پایه های «شخصیت اجتماعی» آنان گذاشته می شود و می خواهند در جامعه «ابراز وجود» کنند و دوست دارند که دیگران، وجود آنان را در میان خود به عنوان افرادی ارزشمند، مؤثر، توانا و لایق، به رسمیت بشناسند.

رهنمودهای دین

مقدمه

توصیه هایی که در متون دینی و آموزش های اهل بیت علیهم السلام دیده می شود، همه، نشانگر عنایت به این موضوع مهم و توجه دادن والدین به آن در تربیت فرزندان است. به برخی از این جلوه ها توجه کنید:

ص:۱۵

۱. نام نیک

توصیه کرده اند که برای فرزندان خویش، نام نیکو انتخاب کنید و در حدیث است: «ازجمله حقوق فرزند بر پدرش، آن است که نام نیک برای او بگذارد.»(۱)

تأثیر نام زیبا و پُرمحتوا در شخصیت دادن به فرزند، انکارناپذیر است.

۲. تکریم فرزندان

به عنوان دستورالعملی اخلاقی و رفتاری، توصیه کرده اند که به فرزندان خود احترام کنید. ازجمله، این سخن حضرت رسول صلی الله علیه واله که فرمود: «اَکرِمُوا اولادَکم وَ أحسِنوا آدابَهُم.» (= به فرزندانتان احترام بگذارید و آنان را نیکو تربیت کنید.)(۲)

۱- . مستدرک وسائل الشیعه، ج۲، ص۶۲۵.

۲- . مکارم الاخلاق، ص۱۱۵.

هیچ کس، ازجمله جوانان را نباید تحقیر کرد و با تحقیر خطاب نمود. باز هم از توصیه های آن حضرت است: «هیچ مسلمانی را تحقیر مکن و کوچک مشمار؛ چراکه کوچک آنان نزد خداوند، بزرگ است.» اگر این مسلمان، جوان جامعه باشد، شایسته تر به تکریم و پرهیز از تحقیر است.

۳. برخورد عادلانه

روحیهٔ جوان، حساس و زودرنج است و برخورد تبعیض آمیز را بر نمی تابد و آن را توهینی به خویش می پندارد.

رسول خدا صلی الله علیه واله توصیه فرموده است که بین فرزندانتان به عدالت رفتار کنید: «اِعدِلوا بینَ اولادِکم.»(۱) عدالت در رفتار، عبارت از برخورد احترام آمیز و تکریم شخصیتِ جوانان است.

ص:۱۷

۱- . بحارالانوار، ج۱۰۴، ص۹۲.

۴. پاسخ دادن به سلام

جواب سـلام واجب است و نشانهٔ احترام به دیگری است. البته برتر از آن، پیش دستی کردن در سـلام است. در سـیرهٔ حضـرت رسول صلی الله علیه واله نقل کرده اند که در سـلام کردن به دیگران سبقت می جستند و می فرمودند: «تا زنده ام، سلام بر کودکان را تَرک نمی کنم؛ تا پس از من به عنوان یک سنت باقی بماند.»

۵. خطاب شایسته

نحوهٔ برخورد و صدازدن و اسم بُردن، هم نشان دهندهٔ شخصیت فرد است و هم در تکریم شخصیت یا تحقیر شخصیت طرف مقابل نقش دارد. در سیرهٔ اخلاقی پیامبر اسـلام صـلی اله علیه واله آمـده است که ایشان اشـخاص را با بهترین نام ها می خواندنـد و برای برخی، لقب خوب می گذاشتند و نام های زشت اشخاص و شهرها و... را عوض می کردند. دعوت با بهترین نام و محبوب ترین

لقب، احترام به شخصیت افراد است و طرف مقابل را هم بیشتر جذب می کند.

از حضرت علی علیه السلام نقل است: «اَجْمِلوا فی الخِطابِ تَسمَعُوا جمیلَ الجواب» (= دیگران را زیبا و شایسته صدا بزنید، تا جواب پسندیده و زیبا بشنوید.)(۱)

براساس تربیت دینی، انتظار می رود که:

جوانان و نوجوانان چیزی به نام «ادب» را آموخته باشند؛

در راه رفتن، از پدر یا استاد خویش سبقت نگیرند؛

به احترام آنان از جای برخیزند؛

رفتارشان با والدین مؤدبانه باشد و نه از روی پرخاشگری و بی حرمتی و قدرنشناسی و بی اعتنایی؛

ص:۱۹

۱- . غررالحکم، ج۱، ص۱۳۹.

در کارها و مشکلات، بازوی پدر و مادرِ پیر و تکیه گاه آنان باشند؛

از هرگونه تمرّد، مخالفت، عصیان و تخلّف از دستور و رنجاندن آنان پرهیز کنند

و کارهایی از این قبیل.

والدین؛ الگوی رفتار

جوانان در سنین و موقعیتی انـد که در رفتارشان دنبال «الگوهای بیرونی»انـد: چه پدر و مادر باشد، چه معلم و مربی، چه برادر و خواهر بزرگ تر؛ چه چهره های محبوب و قهرمانان مطرح در جامعه.

اگر بزرگ ترها از این بُعـد الگویی خود غفلت کننـد، چه بسا تأثیر مخرّب و منفی بر فرزنـدان خود بگذارند. اگر به آن توجه کنند، می توانند فضایل اخلاقی را در وجودشان نهادینه کنند و رشد دهند.

آموزش عملی

«احترام به بزرگ ترها» و مراعات ادب و احترام و حرف شنوی از پیش کِسوتان، وقتی از سوی والدین به وقوع پیوندد، فرزندانشان هم از آنان یاد می گیرند. هرچند ممکن است نحوهٔ رفتار آنان برای نوجوانان و جوانان، چندان جاذبه ای نداشته باشد تا بخواهند تقلید و الگوبرداری کنند؛ اما اگر بناست که این خصلت و رفتار، در جایی نمود پیدا کند و جوانان با رفتارهای به خصوصی که «تجسّم فضیلت» است، آشنا شوند و تأثیر بپذیرند، ناچار در این گونه مواقع است که با چشم خود می بینند، آنچه در تعلیمات و تبلیغات می شنوند.

به این حدیث زیبا توجه کنید:

امام علی علیه السلام به والدین درزمینهٔ نحوهٔ برخورد خوب و احترام آمیز با بزرگ ترها و تأثیر آن بر نوجوانان و فرزندان، این گونه توصیه می کنند: «وَقِّروا كبارَكم، يوَقِّرْكم صِغارُكم.» (= به بزرگان خودتان

ص:۲۱

احترام کنید، تا کوچک ترهای شما هم به شما احترام کنند.)(۱)

اگر پـدر و مادر، به نماز اول وقت و سـرزدن به فامیل و رسـیدگی به نیازهای بسـتگان محروم، مقیّد باشـند، فرزندان را هم با فرهنگ اهتمام به نماز و صلهٔرحم و احسان و انفاق، بار می آورند.

اگر بزرگ ترها، در سـخن گفتن، صـداکردن، جواب دادن، درخواست کردن و... رعایت متانت و ادب کنند، ادب درگفتار و رفتار را هم می توانند عملاً به جوانان و فرزندان خود بیاموزند.

از یاد نبریم که همهٔ حرکات و سکنات ما، در شکل گیری شخصیت فرزندانمان مؤثر است.

بکوشیم تا الگوی خوبی برای جوانانمان باشیم.

۱- . غررالحکم، چاپ دانشگاه، ح۱۰۰۶۹.

خانوادهٔ الگو

باید سراغ «خانوادهٔ الگو» رفت و در پی «معیار» بود.

برای ما، پیروان «قرآن و عترت»، الگوهای مکتبی فراوان است.

شاخص ترین الگو، «اهل بیت علیهم السلام» است.

پیامبر عزیز ما، در کنار قرآن، «عترت» را قرار داده و از آن به عنوان عِدل قرآن و همتای تفکیک ناپذیر کتاب خدا یاد کرده اند.

نگاه ما به این خاندان، نه تنها به عنوان برگزیدگان الهی و معصوم از خطا و گناه و محبوب عرشیان و فرشتگان، بلکه به عنوان شاخص «چگونه بودن» و «چگونه زیستن» و الگوی عمل و رفتار است. «تمسّک به اهل بیت» که در روایات بسیاری آمده است، هم در جنبهٔ سیاسی و اجتماعی و ولایت است، هم در زمینهٔ مسائل اخلاقی، رفتاری و الگوگیری.

تصویر

ص:۲۴

پیامبر خـدا صـلی الله علیه واله رسـتگاری را در سایهٔ تمسّک به عترت می دانند و می فرمایند: «من تَمسّک بِعترتی مِن بَعْدی، کانَ مِنَ الفائزین» (= هرکس پس از من به عترت من تمسّک بجوید، از رستگاران خواهد بود.)(۱)

در حـدیث دیگری فرمودنـد: «یا علی، شـما حجت خـدا بر مردمانیـد؛ هرکس به شـما تمسّک جویـد، هدایت شده و هرکس شـما را رها کند، گمراه شود.»(۲)

پس برای «مشق زندگی» باید از این «سرمشق»ها آموخت و آنان را معیار قرار داد.

عترت، خـانواده ای الگوست که در علم، ایمان، تربیت، ایثار، نوع دوستی، عبادت، معاشـرت شایسـته، یتیم نوازی، مهرورزی به انسان ها، انفاق خالصانه، ادب و نیز احترام، برای همهٔ ما سرمشق است.

ص:۲۵

۱- . کفایهالأثر، ص۲۲.

۲- . امالی شیخ مفید، ص۱۱۰.

سورهٔ «هَل أتی» در شأن کدام خانواده و در ستایش کدام عمل نازل شد؟

می دانیم که وقتی حسین بن علی علیه السلام در کودکی مریض شدند، پدر و مادرشان یعنی علی مرتضی علیه السلام و فاطمهٔ زهرا سلام الله علیها نذر کردند که اگر شفا یابد، سه روز روزه بگیرند. فِضّه نیز که خدمتگزار آن خانه بود، در این نذر شرکت کرد. نقل است که حسن و حسین علیهما السلام نیز به شکرانهٔ قبول نذر، روزه گرفتند. چند قرص نان برای افطار فراهم شد.

روز اول هنگام غروب، بینوایی مستمند به درِ آن خانه آمد و عرض حاجت کرد: نان را به او دادند و با آب خالی افطار کردند. روز دوم، یتیمی آمد و اظهار نیاز کرد: نان افطار را به او دادند. روز سوم اسیری مراجعه کرد و غذا خواست: افراد خانواده نان افطار را به او دادند و با آب افطار کردند.

این یعنی ارائهٔ تابلویی از ایثار و گذشت و انفاق در راه خدا؛ یعنی تربیتی براساس محبّت

ص:۲۶

به دیگران و مهرورزی به نیازمندان.

سزاوار است در هنرنمایی معنوی خدا عزوجل در تابلوی رفتار عترت بنگریم و از آنان الگو بگیریم.

خانواده ای بسازیم: مطیع خدا، دوستدار مردم، همدرد با جامعه و همسو با اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام.

فرزندانی تربیت کنیم: الهی، ولایی، قرآنی، ایثاری و ارزشی.

و الگویی ارائه دهیم: نه با گفتار و نوشتار، بلکه با عمل و رفتار.

و بدانیم که:

«عمل»، تنها زبانی است که نیاز به «مترجم» ندارد و همه آن را می فهمند و پیام آن را در می یابند.

پس با «زبان عمل» دعوت کنیم... .

ص:۲۷

الگوهای زنده

بیشترین تأثیرپذیری ما از الگوها، در «جهات عملی» آنان است؛ یعنی خصوصیات اخلاقی و ویژگی های رفتاری و آنچه محسوس و تبعیت بردار و پیروی کردنی باشد.

الگوها، هرچه متعالی تر باشند، دامنۀ اثرگذاری وسیع تر و عمق آن بیشتر است؛ به شرط آنکه راه این «الگوسازی» را بدانیم.

چند نمونه از رفتارهای الگویی

برای اینکه در همین موضوع هم کلّی گویی نکرده باشیم، نمونه می آوریم:

۱. امام امت قدس سره که برای جامعۀ ما شناخته شده و محبوب است و حتی جملات او به عنوان کلمات قصار، تابلو می شود، از شخصیت های اثرگذار و الگوست. ذکر نمونه هایی از سیرۀ اخلاقی و ویژگی های برخوردِ او، مؤثر است

تصویر امام در حالتی که ضریح حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام را می بوسد، به شیفتگان نوعی آموزش ادب و محبت به کریمهٔ اهل بیت علیهم السلام است.

یاران و نزدیکان امام امت نقل می کنند که حضرت امام در سال های متمادی که در نجف بودند، هر شب به زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام مشرف می شدند و «زیارت جامعه» می خواندند و این زیارتِ پیوسته به نحوی عرض ادب و تجدید عهد و پیمان با مولا بود و حتی در دوران های بحرانی عراق و آشفتگی اوضاع هم این زیارت را تَرک نمی کردند.

فیلم نماز و قرآن خواندن امام حتی در روزهای آخر عمرش، وقتی از سیما یا با نوارهای ویدئویی پخش می شود، به علاقه مندان حضرتش می آموزد و الهام می دهد که تعبد به وظایف شرعی و انس با قرآن کریم و تلاوت کلام الله، کارهای مثبت و سودمند در زندگی انسانی مکتبی و شیعی است.

۲. علامه طباطبایی قدس سره را همه می شناسیم: مفسر بزرگ قرآن، فیلسوف برجسته و چهره ای

اخلاقی و علمی و عرفانی. در حالات علامه نوشته اند که وقتی روزه بود، هنگام افطار، اولین کاری که می کرد، تشرّف به حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام بود و درواقع، روزهٔ خویش را با بوسه بر ضریح مقدّس افطار می کرد. این حرکت، الهام بخش عشق ورزی به ساحت اهل بیت علیهم السلام است.

یا وقتی تابستان ها به مشهد مقدس مشرف می شد، با اینکه از او تقاضا می کردند برای استراحت، در اطراف مشهد و جاهای خوش آب وهوا اقامت کند، نمی پذیرفت و می فرمود: «ما از پناه امام هشتم جای دیگر نمی رویم.» با توجه به جایگاه والای علامه در دل ها و دیده ها، آگاهی از این گونه خصوصیات، در جذب جوانان به معنویات بسیار سودمند است.

۳. علامه امینی قدس سره ، مؤلف کتاب جهانی الغدیر که از دلباختگان و شیفتگان حضرت امیر علیه السلام بود، هنگام زیارت حرم حضرت علی علیه السلام حالت خاصی داشت: شور و حال و گریه و التهاب و نجوای عاشقانه و چشم های پُراشک او، همهٔ زوّار را مجذوب می ساخت و در سیمای

علامه امینی نشانه های عاشقی شیدا و محبّ واقعی اهل بیت علیهم السلام را می دیدند.

یاد اهل بیت علیهم السلام

ذکر چنین نمونه هـایی از خضوع در برابر عترت پاک پیامبر، در دل های مستعد اثر می گـذارد و هر کـدام، درسـی از ادب و عشق به اولیاءالله است.

مهم آن است که با ذکر این گونه سیره های رفتاری از بزرگان دین و چهره های سرشناس و قهرمان و الگو، به ویژه آنان که در چشم و نگاه و نظر نوجوانان و جوانان محبوبیت دارند، بتوانیم بذر محبت اهل بیت را در دل فرزندان خویش بکاریم و بارور سازیم و از این محبت، در مسیر حفظ تعادل و سلامت فکری و روحی آنان بهره بگیریم. عشق به خاندان رسالت، در نهاد و فطرت و سرشت ما و فرزندان ما وجود دارد. باید آن را شکوفاتر و ثمربخش تر کنیم.

ص:۳۱

تصویر

ص:۳۲

پرورش عشق به اهل بیت علیهم السلام

برای بیمه کردن دل و اندیشهٔ فرزندان، یکی از راه ها پیونددادن آنان با اهل بیت است؛ به عنوان الگوهایی دوست داشتنی، قابل تبعیت و شایستهٔ اسوه گیری.

«تربیت ولایی» مسئولیت همهٔ والدین و مربیان است. در پرورش نسلی «دوستدار آل محمد» بهره گیری از عنصر عشق و محبت، ضروری است. در گذشته، از شیوه هایی همچون بیان حکایات شیرین از زندگی امامان، معرفی الگوهای اهل بیتی، دیدار و زیارت مشاهد مشرفه و حرم ها یاد کردیم. در ادامهٔ این مبحث، شیوه های کاربردی مطرح می شود:

«ذکر فضایل» یکی از راه های ایجاد علاقه است. اینکه معصومان چه شخصیت هایی اند و در پیشگاه خدا چه جایگاهی دارند و فضایلشان چیست و در نظام هستی و دنیا و آخرت، چه کارهایی از دستشان برمی آید، خودبه خود کشش به سوی این چهره های معنوی را پدید می آورد.

ص:۳۳

محبت دوجانبه

کودکـان ما اگر بداننـد که مورد محبت و علاقـهٔ ائمه قرار دارنـد، به آنان شـیفتگی پیـدا خواهنـد کرد. هر انسانی دوست دارد محبوب دیگران باشد.

حضـرت علی می فرمایند: «ما دوستدارانمان را دوست داریم.» آیا اگر فرزندان ما که علاقه به این خاندان دارند، بدانند که این علاقه، دوجانبه است، محبتشان افزون تر نخواهد شد؟

در حـدیثی از قول امام زمانS نقـل کرده انـد که ما شـیعیانِ خود را رها نکرده و از یاد نبرده ایم و به فکر آنان هستیم.(1)وقتی شیعه ای این را بداند که موردعنایت حضرت مهدیS است، او هم به حضرتش مِهر بیشتری خواهد یافت.

۱- . «اِنّا غیرُ مُهمِلین لِمراعاتِکم و لا ناسینَ لِذِکرِکم...»، بحارالانوار، ج۵۳، ص۱۷۵.

پس، توجه دادن فرزندان به اینکه اهل بیت چقدر آنان را دوست دارند، از شیوه های دیگرِ ایجاد یا افزایش محبت است.

راستی، خود ما تا چه حد برای این دوستی و محبت، حساب باز کرده ایم و ارزش قائلیم؟

فرزندان ما تا چه حد، این ارزش گذاری را در اَعمال و حالات و رفتار و روحیات ما می بینند؟

اگر تشویق و تحسین های ما، جایزه دادن و تقدیر کردن و محبت نشان دادن های ما به فرزندانمان به خاطر همین عشق پاک و علاقه مندی شان به اهل بیت باشد، یقیناً محبت آنان را خواهد افزود.

فضای زندگی ما باید اهل بیتی باشد. سایهٔ مقدس نام و یاد آن عزیزان خدا بر سر و سرای ما باشد. نامشان وِرد زبانمان و سخنشان آویزهٔ گوشمان و محبتشان در دلمان باشد، تا این فضای روحی و تربیتی، کودکانی دوستدار خاندان رسالت بار آورَد

ص:۳۵

بالاخره... کودکان باید این عشق ها را در جایی و کسی ببینند تا بیاموزند.

و چه کس بهتر از پدر و مادر و معلم و مربی؟ و کجا بهتر از خانه و مدرسه؟

تعظیم شعائر

تربیت ولایی فرزندان، در سایهٔ برخی سنن مذهبی و آداب و رسوم ریشه دار و نشئت گرفته از آموزه های اولیای دین، تضمینی بر سلامت روحی و کمال تربیتی آنان است.

ماه محرم، یکی از بهترین فرصت هایی است که می تواند باورهای مذهبی و گرایش های دینی را عمق بخشد و پیوند فرزندان ما را با «عترت»، استوارتر و ریشه دارتر سازد.

تعظیم شعائر که قرآن هم به آن سفارش کرده است، در هر زمان و موقعیتی به گونه ای است: در ایام محرم، با پُرشور نگه داشتن محافل حسینی و سنن عاشورایی است، تا دل ها از اهل بیت بیگانه نشود و میان نسل نو و حماسهٔ عاشورا و مکتب کربلا،

ص:۳۶

گسست پیش نیاید.

تعظیم شعائر، باید از روش و رفتار بزرگان به نسل جدید سرایت کند. پیشقدم شدن والدین و مربیان در گرامی داشتن مناسبت های دینی، به فرزندان هم همین تکریم و ارج نهادن را می آموزد و این فرهنگ را به آنان منتقل می سازد.

شرکت کردن والدین در این مجالس و شرکت دادن کودکان و نوجوانان در آن ها و تلاش برای جاذبه دارساختن چنین شعائر و مراسمی برای این قشر، عُلقه ها و پیوندهای عاطفی و معنوی با اهل بیت و مفاهیم دینی را افزایش می دهد.

مراسم سُرور

در تکریم مناسبت های دینی، تنها به ایام عزا و وَفَیات نباید نگریست. در مناسبت های شاد هم باید با اهل بیت همدلی کرد و به احیای آن مراسم پرداخت؛ چون به صفای

روحی و شادابی زندگی کمک می کند.

در این میان، سال نو و فرارسیدن بهار، جاذبه ای فراگیرتر دارد. وقتی عیدی می دهیم، به توصیهٔ دینیِ «ادخال سرور» عمل کرده ایم و چون به دید و بازدید اقوام و بستگان دور و نزدیک و دست بوسی بزرگ تر ها می رویم، به احیای برنامهٔ «صلهٔرحم» پرداخته ایم که توصیهٔ قرآن و سفارش امامان است.

«حیات طیبه» تنها در بهشت جاودان نیست؛ در همین دنیا هم می توان به آن رسید، به شرط آنکه «خداجویی» و «کمال طلبی» بر زندگی های ما و فرزندانمان سایه افکنده باشد و توانسته باشیم زندگی اولیای الهی و عترت پیامبر و امامان معصوم را سرمشق خود سازیم و به عنوان «الگو» به فرزندانمان بشناسانیم.

«بهار دین» در سایهٔ محبت و معرفت و اطاعت از اهل بیت است.

«بهار دل» در گرو پاک ساختن زندگی از بدی ها و تطهیر قلوب از کینه ها و حسد ها و

بداندیشی هاست.

باشد که هم بهار دینمان پُرطراوت باشد، هم بهار دلمان پُرشکوفه و شادی.

از حضرت سجاد

در پایان، توجه خوانندگان ارجمند را به دعای ۲۴ و ۲۵ صحیفهٔ سجادیه از امام زین العابدین جلب می کنم. ایشان در قالب دعا، آموزه های مهم و سودمندی دربارهٔ تعامل شایسته میان والدین و فرزندان و صفات خوبی که فرزندان باید داشته باشند، مطرح فرموده اند.

در جمله ای از دعای ۲۵ آمده است: «وَ اَصِحَّ لی أبدانَهم و أديانَهُم و أخلاقَهم...» (= خداوندا، بدن و دین و اخلاق فرزندانم را سالم و صحیح بگردان.)

این نشان می دهد که سلامت جسمی، سلامت فکری و اعتقادی و نیز سلامت

ص:۳۹

اخلاقی و رفتاری، هر سه مهم است و پدر و مادر در تربیت فرزندان بر این سه محور باید تکیه داشته باشند.

به امید توفیق برای داشتن کانون خانواده ای گرم و با صفا و فرزندانی با ادب و با ایمان و مفید.

برای مطالعهٔ بیشتر

۱. عشق برتر، جواد محدثی، قم: بوستان کتاب.

۲. حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت، محمدجواد مروجی طبسی، قم: بوستان کتاب.

۳. راه رشد، محی الدین حائری شیرازی، قم: دارالصالحین.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹
امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹